

Niittysuohaukka *Circus pygargus* pesinyt maassamme jo 1894

KYLLIKKI MIKKOLA

Kesällä 1970 konservaattori Heikki Kangasperko tutki Oulun oppikoulujen luonnonhistorialliset kokoelmat ja vaihtoi niistä kaikki harvinaisimmat eläimet Oulun yliopiston eläintieteen laitoksen kokoelmiin. Vaihdetujen lintujen joukossa oli ”sinisuohaukka”-naaras, jota seurasi seuraavansisältöinen kellastunut kirje:

”Sinisuohaukka, naaras, harvinainen vieras maassamme. Pyydystetty raudoilla Oulaisten pitäjän Petäjaskosken kylästä pesänsä läheisyydestä. Pesä oli maassa suon laidassa heinikossa, siinä oli 2 munaa, joista toinen myötäseuraa. Linnun sisältä löytyi myöskin nahkamuna. Koirasta ei voitu pyydystää, vaikka sekin nähtiin useasti, vaan ollen arka ja epäileväinen, pääsi se aina karkuun eikä laskenut metsästäjää ampumamatkan päähän. Naaras täytetty Oulaisissa toukokuun 2. 1894. Palkittu Waasan maanviljelysnäyttelyssä elokuussa 1894. Y. G. Johnsson.”

Heikki Kangasperko määrittäi heti linnun niittysuohaukkanaaraaksi; määrityspusteina olivat mm. valkoisen yläperän puuttuminen melkein kokonaan ja siipituntomerkit (WITHERBY *et al.* 1958 ja TEMME 1969).

Y. G. Johnssonin kirjessä oli eräitä seikkoja, joiden nyt huomattiin paremmin sopivan niittysuohaukkaan kuin sinisuohaukkaan. Pesiminen heinikossa suon laidassa on luonteenomaisempaa niittysuohaukalle kuin sinisuohaukalle, joka useimmiten rakentaa pesänsä läpipääsemättömään risukkoon tai ruoikkoon (v. HAARTMAN *et al.* 1967). Kuvaus koiraan arkuudesta ja epäileväisyydestä sopii sekin niittysuohaukkaan; sinisuohaukka on pesällään erittäin rohkea ja usein aggressiivinen (TEMME 1969). Erikoista havainnossa on muninnan aikaisuus; tavallisesti sinisuohaukka ja niittysuohaukka munivat vasta toukokuun lopulla tai kesäkuun alussa.

Niittysuohaukka kuuluu eteläiseen eli eurooppalaiseen faunatyppiin, joka on aikaisempien tietojen mukaan levinnyt Pohjoismaihin vasta 1900-luvulla, tosin ensimmäinen lajihavainto Tanskassa tehtiin jo 1892. Ensimmäinen julkaistu pesälöytö Tanskassa on vuodelta

1901; Ruotsiin laji on ilmestynyt vasta 1920-luvulla ja Norjassa niittysuohaukkaa ei ole tavattu pesivänä ollenkaan (VOOUS 1960, BARTH & WILLGOHS 1970).

Suomessa niittysuohaukka on julkaistujen tietojen mukaan tavattu ensimmäisen kerran varmasti vasta 1964, jolloin laji pesi Porissa Kokemäenjoen suistossa. Myös seuraavana kesänä laji tavattiin pesivänä samalla paikalla (KALINAINEN 1965 ja 1969).

Niittysuohaukan pesälöytö Oulaisista 1894 on siis selvästi ensimmäinen pesälöytö Pohjoismaista.

Summary: *Montagu's Harrier Circus pygargus* found breeding in Finland in 1894.

A nest, containing two eggs, was found in the beginning of May in a grassland near a pine bog in Oulainen (c. 64°15'N and 24°35'E). The female was killed by a steel trap and it is now stuffed in the museum, Department of Zoology, University of Oulu. This is the first breeding record of the species in Northern Europe.

References

- BARTH, E. K. & WILLGOHS, J. F. 1970. Rovfuglene. *Norges Dyr* 2:142—189.
- V. HAARTMAN, L., HILDÉN, O., LINKOLA, P., SUOMALAINEN, P. & TENOVUO, R. 1963—66. Pohjolan linnut värikuvain, I. — Otava, Helsinki.
- KALINAINEN, P. 1965. Niittysuohaukka (*Circus pygargus*) pesinyt Kokemäenjoen suistossa 1964. *Ornis Fenn.* 42:29—31.
- 1969. Kokemäenjoen suistoalueen linnustosta v. 1959—68. *Porin Lintutiet. Yhd. Vuosik.* 2:13—21.
- SVENSSON, L. 1971. Stäpphök *Circus macrourus* och ängshök *C. pygargus* — problemet att skilja dem åt. *Vår fågelvärld* 30:106—122.
- TEMME, M. 1969. Die Kornweihe, *Circus cyaneus*, als Brutvogel und Wintergast auf der Nordseeinsel Norderney. *Orn. Mitt.* 21:1—6.
- VOOUS, K. H. 1960. *Atlas of European Birds.* — Nelson, London.
- WITHERBY, H. F., JOURDAIN, F. C. R., TICEHURST, N. F. & TUCKER, B. W. 1958. *The handbook of British birds.* — Witherby, London.